

Referens

Viktor Petri Gornitzka, Förvaltningsjurist
viktor.petri.gornitzka@botkyrka.se

Mottagare

Kommunstyrelsen
Socialdepartementet

Remissvar - Barnets bästa när vård enligt LVU upphör

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner remissvaret och beslutar att översända nedanstående yttrande till Socialdepartementet

Sammanfattning

Socialnämnden i Botkyrka kommun utgör en av de remissinstanser som har uppdragits att svara på författningsförslag i promemorian Barnets bästa när vård enligt LVU upphör. Svaret är disponerat i enlighet med förslaget vilket innebär att rubrikerna reflekterar de föreslagna ändringarna.

Socialnämnden välkomnar författningsförslagen, vilka stärker barnets bästa vid upphörande av vård enligt LVU. Förslagen innebär i korthet följande förändringar:

- Principen om barnets bästa stärks i samband med bedömning av om vård enligt LVU ska upphöra
  - Vård enligt 2 § LVU ska upphöra först när de omständigheterna som föranledde vården har förändrats på ett varaktigt och genomgripande sätt.
  - Socialnämnden ska i samband med övervägande eller upphörande av vård enligt 2 § LVU alltid överväga behovet av flyttningsförbud för barnet.
- Socialnämndens skyldighet att överväga överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken tidigareläggs till när barnet varit placerat i samma familjehem i två år.
- Socialnämnden föreslås få en skyldighet följa upp barns situation efter det att vård enligt LVU har upphört oavsett om vårdnadshavarna samtycker till det, och

- Socialnämnden får befogenhet att besluta om drogtester för vårdnadshavare och föräldrar till barn som vårdas enligt LVU inför umgänge eller upphörande av vård.

Socialnämnden delar i stort utredningens bedömningar och ställer sig bakom utredningens förslag. Socialnämnden anser dock att vissa delar av förslaget behöver förtydligas i vissa avseenden. Socialnämnden har med utgångspunkt i Botkyrka kommuns verksamhet följande synpunkter på förslaget.

Ärendet

Principen om barnets bästa stärks i samband med bedömning av om vård enligt LVU ska upphöra

Avseende ändringen av 21 § LVU, att införa en lydelse om att omständigheterna som föranledde vården ska förändras på ett varaktigt och genomgripande sätt vid vård enligt 2 § LVU, anser socialnämnden att införande av de föreslagna rekvisiten tillförsäkrar att barnets behov av trygghet, säkerhet och stabilitet bättre tillgodoses. Förslaget innebär att barnets bästa prioriteras vid upphörande av vård enligt LVU. Enligt socialnämndens bedömning borde en sådan ändring även medföra att det ställs högre krav på vårdplanen för att det ska kunna tydliggöras förändringen varit varaktigt och genomgripande utifrån de mål som ställts upp. Mot bakgrund av att socialnämnden sedan tidigare ser ett behov av tydligare vårdplaner anser socialnämnden att förslaget skapar bättre förutsättningar för att uppnå det behovet.

Socialnämnden anser dock att det finns en risk för att rekvisitens obestämda innehåll resulterar i svåra ställningstagande för den enskilde handläggaren. Således bör det i kommande förarbetena förtydligas hur rekvisiten varaktigt och genomgripande ska tolkas. En annan potentiell risk, som förvisso även är målet med lagförslaget, är att placeringar varar under en längre tid och att det leder till en större rädsla att avsluta placeringar. Då LVU är en inskränkande lagstiftning för den enskilde vill socialnämnden understryka vikten av att åtgärderna står i rimlig proportion till riskerna.

Socialnämnden önskar även att det i den fortsatta beredningen förtydligas hur rekvisiten varaktigt och genomgripande förhåller sig till samtycke. Dvs, om vårdnadshavare samtycker till vården, ska vården övergå till frivillig vård eller ska omständigheterna som föranledde vården ändras på ett varaktigt och genomgripande sätt för att samtycket ska betraktas som tillförlitligt?

Ytterligare anges det i förslaget att barnets bästa inte kommer att införas som ett enskilt rekvisit mot bakgrund av att principens vaga innebörd skulle

resultera i en oförutsebarhet och således även en oräts säkerhet för den enskilde. Socialnämnden anser, i likhet med förslaget, att barnets bästa kan tillgodoses på andra sätt än genom införande av ett rekvisit om barnets bästa, exempelvis genom de lagändringarna som anges i förslaget.

Även om utredningen inte avser att fokusera på beteendefallen i 3 § LVU vill socialnämnden framhålla att rekvisiten varaktigt och genomgripande även är önskvärda i beteendefallen.

Beträffande flyttningsförbud anser socialnämnden att bestämmelserna om flyttningsförbud för närvarande inte används i tillräckligt stor utsträckning. Det kan främst hänföras till implementeringsproblematik och socialnämnden ställer sig därför frågande till om det är nödvändigt att alltid beakta flyttningsförbud vid övervägande eller prövning av upphörande av vård. Socialnämnden anser inte att det är effektivt eller ändamålsenligt att beakta flyttningsförbud om bedömningen är att vård enligt LVU ska fortgå. Däremot anser socialnämnden att införandet av att överväga flyttningsförbud vid upphörande av vård skulle vara såväl nödvändigt som förenligt med barnets bästa.

Socialnämndens skyldighet att överväga överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken tidigareläggs

Även om det redan är möjligt att överväga överflyttning av vårdnad innan tre år har fortskridit anser socialnämnden att en tidigareläggning skulle medföra ett betydelsefullt signalvärde. Här vill socialnämnden understryka att en tidigareläggning av övervägandet inte borde resultera i att det individuella bedömningarna i sig förändras. Socialnämnden anser dock att det är viktigt att lagstiftaren tydliggör intentionerna med lagstiftningen och vilka krav som ställs på utformningen av övervägandet.

En ytterligare aspekt som är värd att belysa är hur barnets bästa ska avgöras för de fallen som avser yngre barn som inte kan uttrycka sina åsikter. Å ena sidan kan det argumenteras för att det är fördelaktigt för yngre barn att en vårdnadsöverflyttning sker när barnet ser familjehemsföräldrarna som föräldrar. Å andra sidan kan inte alltid yngre barn själv uttrycka sin åsikt och det finns en risk att tidigareläggandet av vårdnadsöverflyttning resulterar i att barnet går miste om att etablera en god kontakt till sina biologiska föräldrar.

Socialnämnden ska följa upp barns situation efter det att vård enligt LVU har upphört

Socialnämnden delar utredningens uppfattning om att en uppföljningsskyldighet efter avslutande av vård enligt LVU är nödvändig

för att bättre tillgodose barnets behov. Socialnämnden bedömer att en stor del avslutade LVU-ärenden redan idag följs upp genom andra frivilliga stödinsatser. Uppföljningsskyldigheten kommer därför framförallt påverka de ärenden som tidigare avslutats utan vidare insats. I utredningen anges ett räkneexempel på den kostnadsökning som det skulle innebära för kommunerna att tillgodose uppföljningsskyldigheten. För de uppkomna kostnaderna krävs således att ytterligare medel tillförs för genomförandet.

Socialnämnden är därför positivt inställda till att uppföljningsskyldigheten införs för de övriga fallen där socialtjänstens vård avslutas omgående efter upphörande av vård enligt LVU. Mot bakgrund av detta krävs ett förtydligande av hur uppföljningsskyldigheten förhåller sig till frivilliga insatser samt vad som händer om samtycke till de frivilliga åtgärderna återtas.

Socialnämnden önskar även ett tydliggörande kring vad som händer när vårdnadshavare inte vill samarbeta och därav undanhåller barn från socialtjänsten. Även om det i utredningen anges att socialtjänsten kan inbegripa med tvång är frågan hur långtgående uppföljningsskyldigheten är. Ska exempelvis vårdnadshavarnas undanhållande av barn resultera i att en ny utredning av barnet påbörjas? Eftersom förslaget innebär ingripande åtgärder för den enskilde erfordras, under den fortsatta beredningen av förslaget, ett tydliggörande av socialtjänstens befogenheter och skyldigheter.

Socialnämnden får befogenhet att besluta om drogtester för vårdnadshavare och föräldrar till barn som vårdas enligt LVU

Socialnämnden instämmer i att det i vissa fall finns behov av att besluta om drogtester för vårdnadshavare och föräldrar inför umgänge eller upphörande av vård enligt LVU. Särskilt eftersom det utgör en åtgärd som säkerställer barnets trygghet och säkerhet.

Av utredningen framkommer att det i dag skiljer sig mellan olika kommuner i hur frivillig provtagning genomförs. Vissa kommuner har egna mottagningar medan andra hänvisar till vårdcentraler. Om socialtjänsten ska ha möjlighet att besluta om obligatoriska drogtester för vårdnadshavare måste det också finnas en tydlig och enkel möjlighet för vårdnadshavarna att faktiskt lämna proverna. Utredningen besvarar inte frågan om hur eller till vem proverna ska lämnas i någon större utsträckning utan lämnar detta till respektive kommun att hantera. Det framgår inte heller vilken aktör som ska bära kostnaderna för det fall ett sådant förslag kommer leda till en ökad provtagning. Den frivilliga provtagningen utgör ofta en kostnad för den enskilde. Det finns en befintlig problematik där vårdnadshavare inte

upplever sig ha ekonomiska förutsättningar att frivilligt lämna prover. En förutsättning för att genomföra påtvingad provtagning är att kostnaden inte lämnas över till den enskilde då förslaget i sådana fall skulle få en oproportionerligt hård verkan för personer i ekonomisk utsatthet.

Socialnämnden anser därför att medan förslaget i sin helhet är positivt så måste dessa frågor behandlas i större detalj. Tvångsåtgärder måste vara tydligt reglerade inte bara gällande när de får tillämpas utan även hur de ska tillämpas. Även om frågan lämnas till respektive kommun att hantera kommer det krävas tydligare riktlinjer kring hur denna befogenhet ska användas. Det kommer sannolikt även krävas någon form av ökat anslag för den aktör, kommunal eller regional, som får i uppdrag att utföra testerna. En potentiell risk med införande av drogtest är att bestämmelsen tar sikte på en viss grupp av vårdnadshavare eller föräldrar. De övriga förslagen är generella och kan appliceras på samtliga medan bestämmelsen om drogtest uteslutande kan hänföras till missbruksproblematik. Det finns också skäl att uppmärksamma frågan om hur restriktiv bedömningen ska vara och vad som händer i de fallen en vårdnadshavare eller förälder testar positivt. Att uteslutande basera bedömningen på testet skulle resultera i långtgående konsekvenser för vårdnadshavaren och i en bedömning som inte alltid är förenlig med barnets bästa. Socialnämnden vill här särskilt trycka på vikten att det alltid genomförs en individuell bedömning i det specifika ärendet i enlighet med vad som också lyfts fram i utredningen.

Ekonomiska konsekvenser

I förslaget uttrycks att skyldigheten för kommuner att följa upp avslutad LVU-vård förväntas medföra en kostnadsökning för kommunerna, men att förslaget i övrigt enbart förväntas medföra marginella ökningsar. Skyldigheten för kommuner att följa upp LVU-vård och de eventuella kostnaderna för detta har delvis redogjorts för ovan. Utgångspunkten är dock att uppföljningsskyldigheten enbart blir aktuell i ärenden där vården inte fortsatt på frivillig basis utan avslutats helt.

I utredningen bedöms att en uppföljning kommer ta cirka 40 timmar per ärende och det utgås även från en genomsnittslön för socialsekreterare på 35 400 kr/månad. Med den utgångspunkten kan antas att varje LVU-ärende som tidigare upphört utan vidare uppföljning eller insats nu kommer medföra en personalkostnad på ca. 8 900 kr. Under 2020 har sammanlagt 27 ärenden om vård enligt LVU avslutats. Om det utgås ifrån att hälften av dessa har avslutats utan vidare insatser skulle alltså Socialnämndens kostnad för uppföljning för 2020 blivit 14 x 8 900:- kr vilket hade varit en sammanlagd kostnad på ungefär 125 000:- kr om denna reglering redan funnits på plats.

Gällande förslaget om befogenhet att besluta om drogtester framgår det inte av utredningen vilken huvudman som förväntas administrera testerna. Om kommunen förväntas ta ansvar för detta skulle det sannolikt medföra en kostnadsökning men det går inte att lämna någon prognos om hur omfattande dessa kostnader skulle bli.

Barnkonsekvensanalys

Förslaget i sin helhet är ämnat att tillgodose barnets bästa i LVU-processen och socialnämnden anser ett förslaget på ett bra sätt tillgodoser det syftet. Genomgående läggs ett större fokus på att skydda barnet genom att förhindra att insatser som satts in till skydd för barnet avslutas i förtid och säkerställa att socialtjänsten har fortsatt insyn i ärenden. Förslagen som lagts kommer ge större möjligheter för socialnämnden att göra just detta.

Vad som inte ges lika stort utrymme i utredningen är den aspekt om barnets bästa som handlar om barnets egna åsikter. Förslaget medför inga förändringar kring hur barnets egna åsikter inom ramen för LVU-processen ska hanteras. Om förslaget ämnar stärka barnets bästa – i sin helhet – och inte bara utifrån ett skyddsperspektiv skulle förslaget behöva ha ett större fokus på barnets egna åsikter. Det hade exempelvis kunnat tydliggöras hur barnets åsikter ska beaktas i samband med ett övervägande om vårdnadsöverflyttning eller efter avslutad LVU-vård. Ett särskilt exempel som kommer uppstå är situationer där barnet tydligt önskar återvända till sitt hem men där socialnämnden anser att förändringen hos vårdnadshavare inte är varaktig och genomgripande. Utredningens formulering ger intrycket av att barnets bästa – eller i detta fall barnets åsikt – inte kommer kunna motivera något undantag från rekvisitet varaktig och genomgripande förändring.

Slutligen vill socialnämnden understryka vikten av att åtgärderna fortsätter utgå ifrån det enskilda barnets bästa och att tillämpningen inte utgår ifrån allmänna föreställningar om vad som är bäst för barn.

Expedieras till:

Kommunstyrelsen
Socialdepartementet

Referens

Peter Vesterholm

peter.vesterholm@botkyrka.se

Mottagare

Kommunledningsförvaltningen

Beslut att besvara remiss Barnets bästa när vård enligt LVU upphör, DS 2021:7 (8S2021/02397)

Beslut

Undertecknad fattar beslut i enlighet med punkt C 10 i kommunstyrelsens delegationsordning att utse socialnämnden som ansvarig att besvara remiss *Barnets bästa när vård enligt LVU upphör, DS 2021:7*.

Sammanfattning

Kommunen har beretts tillfälle att yttra sig över remissen ”*Barnets bästa när vård enligt LVU upphör, DS 2021:7*”. Avsändare är Socialdepartementet och svar ska vara dem till handa senast 11 juni 2021.

Om möjligt bör socialförvaltningen inhämta synpunkter från kommunens barnombudsman under beredningsarbetet.

Om delegationsbeslut

När ett beslut fattats med stöd av delegation ska det anmälas till kommunstyrelsen. Alla delegationsbeslut ska anmälas, oavsett om beslutet kan överklagas genom laglighetsprövning eller genom förvaltningsrättsligt överklagande. Anmälan är viktig för att kunna beräkna överklagandetiden för laglighetsprövning.

Delegationsbeslut ska anmälas till kommunstyrelsen vid kommunstyrelsens nästa sammanträde. Respektive delegat ansvarar för att beslutet lämnas till nämnden för anmälan.

Delegat:

Peter Vesterholm

t.f. kanslidirektör

SIGNATURSIDA

Detta dokument har elektroniskt undertecknats av följande undertecknare:

NAMN:	Peter Andreas Vesterholm
DATUM & TID:	2021-03-12 10:07:38 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP:	Svensk e-legitimation
IDENTIFIKATIONS-ID:	_074c99a9d21aa9dfe40c4b3b76dd91fafa

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2021-03-12 10:07:43 +01:00
Ref: 1051014
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)

§ 82**Remissvar – Barnets bästa när vård enligt LVU upphör (SN 2021:00129)****Beslut**

Socialnämnden godkänner remissvaret och beslutar att översända yttrandet till Socialdepartementet

Sammanfattning

Socialnämnden i Botkyrka kommun utgör en av de remissinstanser som har uppdragits att svara på författningsförslag i promemorian Barnets bästa när vård enligt LVU upphör. Svaret är disponerat i enlighet med förslaget vilket innebär att rubrikerna reflekterar de föreslagna ändringarna.

Socialnämnden välkomnar författningsförslagen, vilka stärker barnets bästa vid upphörande av vård enligt LVU. Förslagen innebär i korthet följande förändringar:

- Principen om barnets bästa stärks i samband med bedömning av om vård enligt LVU ska upphöra
- Vård enligt 2 § LVU ska upphöra först när de omständigheterna som föranledde vården har förändrats på ett varaktigt och genomgripande sätt.
- Socialnämnden ska i samband med övervägande eller upphörande av Vård enligt 2 § LVU alltid överväga behovet av flyttningsförbud för barnet.
- Socialnämndens skyldighet att överväga överflyttning av vårdnaden enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken tidigareläggs till när barnet varit placerat i samma familjehem i två år.
- Socialnämnden föreslås få en skyldighet följa upp barns situation efter det att vård enligt LVU har upphört oavsett om vårdnadshavarna samtycker till det, och
- Socialnämnden får befogenhet att besluta om drogtestar för vårdnadshavare och föräldrar till barn som vårdas enligt LVU inför umgänge eller upphörande av vård.

Socialnämnden delar i stort utredningens bedömningar och ställer sig bakom utredningens förslag. Socialnämnden anser dock att vissa delar av förslaget behöver förtydligas i vissa avseenden.